

เกาะเซ็นกากุ...อีกหนึ่งความขัดแย้งที่ยากจะยุติระหว่างจีนและญี่ปุ่น

ปี 2548 ถือเป็นปีที่ความขัดแย้งระหว่างจีนกับญี่ปุ่นเกิดขึ้นรุนแรงที่สุดในรอบ 33 ปี นับตั้งแต่ปี 2515 ที่ทั้ง 2 ประเทศมีการสถาปนาความสัมพันธ์ระหว่างกันเป็นครั้งแรก โดยมีสาเหตุลึกลับมานาน ซึ่งนอกจากเรื่องที่ว่าจีนไม่พอใจเนื้อหาในตำราเรียนทางประวัติศาสตร์ของญี่ปุ่น ที่จีนมองว่าเป็นการบิดเบือนข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ในช่วงที่ญี่ปุ่นทำสงครามกับจีนในอดีต จนทำให้ชาวจีนหลายคนทั่วประเทศได้ออกมาชุมนุมเพื่อประท้วงและเผาทำลายทรัพย์สินของญี่ปุ่นในจีนแล้ว **ข้อพิพาทเรื่องการแบ่งพื้นที่บนเกาะเซ็นกากุ (Senkaku) หรือ ภาษาจีนเรียกว่าเกาะเตียวหยู (Diaoyu) หรือ เตียวหยูไท่ (Diaoyutai) ซึ่งเป็นแหล่งทรัพยากรพลังงานสำคัญบริเวณทะเลจีนตะวันออก (East China Sea) ก็นับเป็นอีกหนึ่งความขัดแย้งสำคัญระหว่างจีนและญี่ปุ่น ที่ยืดเยื้อมานานและยากจะหาข้อยุติได้**

➤ เกาะเซ็นกากุ...ขุมทรัพย์พลังงาน

เมื่อปี 2512 The United Nations Economic Commission for Asia and the Far East (ECAFE) ซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่งขององค์การสหประชาชาติ ได้ทำการสำรวจแหล่งพลังงานในบริเวณทะเลจีนตะวันออก ซึ่งรวมถึงเกาะเซ็นกากุด้วย พบว่าบริเวณดังกล่าวมีปริมาณน้ำมันดิบและก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก ผลการสำรวจดังกล่าว ทำให้ทั้งญี่ปุ่นและจีนต่างก็อ้างสิทธิเหนือเกาะแห่งนี้ เพื่อมุ่งหวังประโยชน์จากทรัพยากรด้านพลังงาน เนื่องจากทั้งญี่ปุ่นและจีนล้วนเป็นประเทศที่มีการใช้พลังงานสูงและนำเข้าน้ำมันมากเป็นอันดับ 2 และ 3 ของโลก ทั้งนี้ จนถึงปัจจุบันยังไม่เคยมีผลสำรวจอันใดที่ยืนยันว่าบริเวณรอบเกาะเซ็นกากุมีปริมาณน้ำมันและก๊าซธรรมชาติมากเท่าใด อย่างไรก็ตาม แหล่งข่าวจากทางการจีนคาดการณ์ว่าในบริเวณทะเลจีนตะวันออก น่าจะมีปริมาณน้ำมันดิบสูงถึง 182.5 พันล้านบาร์เรล (มากกว่าอิหร่านซึ่งมีปริมาณน้ำมันสำรองมากเป็นอันดับ 2 ของโลก) และก๊าซธรรมชาติสูงถึง 296.6 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต (มากกว่าซาอุดีอาระเบียซึ่งมีปริมาณก๊าซธรรมชาติสำรองมากเป็นอันดับ 4 ของโลก)

➤ ประวัติศาสตร์ที่แตกต่าง...ระหว่างจีนและญี่ปุ่น

⇒ **จีน** อ้างว่าเกาะเซ็นกากุเป็นของจีนตั้งแต่สมัยราชวงศ์หมิง โดยเกาะแห่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของเกาะไต้หวัน (เกาะเซ็นกากุตั้งอยู่ห่างจากเกาะไต้หวันราว 120 ไมล์ทะเล) ซึ่งเป็นของจีน แต่ในปี 2438 จีนต้องยกเกาะเซ็นกากุพร้อมกับเกาะไต้หวันให้ญี่ปุ่นตามสนธิสัญญา Shimonoseki อันเป็นผลจากจีนแพ้สงครามต่อญี่ปุ่น ต่อมาในปี 2512 หลังจากที่ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ในสงครามโลกครั้งที่สอง ญี่ปุ่นต้องยกเกาะโอกินาวารวมถึงเกาะเซ็นกากุให้สหรัฐฯ แต่ในภายหลังเมื่อมีการส่งมอบเกาะกลับคืนให้ประเทศต่าง ๆ ที่เป็นเจ้าของเดิม สหรัฐฯ กลับส่งมอบเกาะเซ็นกากุคืนให้ญี่ปุ่นแทนที่จะส่งคืนให้จีนซึ่งเป็นเจ้าของเกาะนี้ตั้งแต่แรก

⇒ **ญี่ปุ่น** อ้างประวัติการครอบครองดินแดนแห่งนี้แตกต่างออกไปจากจีน โดยอ้างว่าเกาะเซ็นกากุอยู่ภายใต้การปกครองของญี่ปุ่นตั้งแต่ปี 2438 ซึ่งก่อนหน้านั้น 10 ปี หรือในปี 2428 ญี่ปุ่นเคยเข้าสำรวจเกาะแห่งนี้ แต่ไม่พบร่องรอยการปกครองของจีนในเกาะดังกล่าว ทั้งนี้ ญี่ปุ่นยืนยันว่าไม่ได้รับเกาะนี้จากจีนตามสัญญา Shimonoseki อย่างไรก็ตามอ้างแต่อย่างใด และถือว่าเกาะเซ็นกากุเป็นส่วนหนึ่งของญี่ปุ่น

➤ ที่ตั้ง...ปัญหาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล

เกาะเซ็นกากุเป็นหมู่เกาะที่ประกอบด้วยเกาะเล็ก ๆ 8 เกาะ มีพื้นที่รวมเพียง 6.3 ตารางกิโลเมตร และไม่มีประชากรอาศัยอยู่ ตั้งอยู่ในทะเลจีนตะวันออก ระหว่างจีนและญี่ปุ่น โดยอยู่ห่างจากทั้ง 2 ประเทศเป็นระยะทาง

ใกล้เคียงกัน คือ ราว 200 ไมล์ทะเล ทั้งนี้ ภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเลปี 2525 (The 1982 United Nations Convention on the Law of the Sea) ซึ่งว่าด้วยการกำหนดเขตเศรษฐกิจจำเพาะ (Exclusive Economic Zone หรือ EEZ) ระหว่างรัฐที่มีฝั่งตรงข้ามหรือประชิดกัน โดยกำหนดให้ทุกประเทศที่มีอาณาเขตติดทะเลมีเขตเศรษฐกิจจำเพาะห่างจากชายฝั่งทะเลไม่เกิน 200 ไมล์ทะเล ทำให้ทั้งจีนและญี่ปุ่นต่างอ้างสิทธิของตนตามกฎหมายดังกล่าว แต่เนื่องจากความกว้างของทะเลจีนตะวันออกในช่วงระหว่างจีนและญี่ปุ่นนั้นกว้างเพียง 360 ไมล์ทะเล ส่งผลให้เขตเศรษฐกิจจำเพาะของทั้ง 2 ประเทศ มีพื้นที่ทับซ้อนกัน (Overlapping) ซึ่งครอบคลุมถึงพื้นที่ของเกาะเซ็นกากุด้วย ซึ่งในกรณีนี้ กฎหมายระบุให้ทั้ง 2 ประเทศ ต้องเจรจาตกลงแบ่งปันผลประโยชน์บนพื้นที่ที่ทับซ้อนระหว่างกัน

➤ การเจรจาที่ไม่เคยประสบความสำเร็จ

ในช่วงที่ผ่านมา ได้เกิดการกระทบกระทั่งกันระหว่างจีนและญี่ปุ่นในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์บนเกาะเซ็นกากุหลายครั้ง อาทิ

- **เดือนตุลาคม 2546** จีนได้เริ่มสร้างสถานีขุดเจาะก๊าซธรรมชาติในทะเลจีนตะวันออก ที่แหล่ง Chunxiao (ญี่ปุ่นเรียกว่า Shirakaba) ซึ่งคาดว่าจะมีปริมาณก๊าซธรรมชาติมากกว่า 1.6 ล้านล้านลูกบาศก์ฟุต โดยจีนอ้างว่าแหล่งก๊าซดังกล่าวอยู่ในเขตเศรษฐกิจจำเพาะของจีน รวมทั้งไม่เปิดเผยแพร่รายละเอียดการสร้างสถานีขุดเจาะและขั้นตอนการขุดเจาะก๊าซในบริเวณดังกล่าว ทำให้ญี่ปุ่นเกรงว่าจีนอาจจะขุดท่อเชื่อมเข้ามาในบริเวณเกาะเซ็นกากุ ญี่ปุ่นจึงได้เสนอให้ใช้เส้น Median Line* แบ่งอาณาเขตในบริเวณดังกล่าว ซึ่งจีนไม่ยอมรับ แต่ได้เสนอให้ทั้ง 2 ประเทศร่วมลงทุนในโครงการขุดเจาะก๊าซในพื้นที่ดังกล่าวแทน ซึ่งญี่ปุ่นก็ไม่ยอมรับเช่นกัน อย่างไรก็ตาม จนถึงปัจจุบันยังไม่พบรายงานว่าสถานีขุดเจาะก๊าซดังกล่าวเริ่มขุดเจาะก๊าซธรรมชาติมาใช้ในเชิงพาณิชย์ตามแผนที่จีนกำหนดไว้ภายในปี 2548 ได้แล้วหรือไม่ และเพื่อปกป้องผลประโยชน์ของตน เมื่อวันที่ 13 เมษายน 2548 ญี่ปุ่นประกาศจะพิจารณาอนุมัติให้บริษัทเอกชนเข้ามาดำเนินการขุดเจาะก๊าซธรรมชาติบริเวณเกาะเซ็นกากุในพื้นที่ที่ญี่ปุ่นอ้างว่าเป็นสิทธิครอบครองของตนตาม Median Line ทำให้จีนไม่พอใจและไม่ยอมรับการแบ่งเขตตาม Median Line ของญี่ปุ่น พร้อมยืนยันกรรมสิทธิ์เหนือเกาะเซ็นกากุทั้งหมด

- **เดือนกันยายน 2548** กองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่น (Japan's Self-defense Forces) อ้างว่า พบเรือรบจีนจำนวน 5 ลำ ใกล้กับบริเวณที่จีนสร้างสถานีขุดเจาะก๊าซธรรมชาติในแหล่ง Chunxiao ดังนั้น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพด้านการป้องกันตนเอง ญี่ปุ่นจึงได้ส่งทหารเข้าร่วมซ้อมรบทางทะเลกับกองเรือของสหรัฐฯ และมุ่งจะพัฒนาศักยภาพของกระสุนตอปิโดซึ่งใช้ในการรบทางทะเล ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 9 มกราคม 2549 ที่ผ่านมา ญี่ปุ่นได้ส่งนาวิกโยธินราว 200 นาย เข้าร่วมซ้อมรบกับนาวิกโยธินของสหรัฐฯ เพื่อต้องการแสดงให้เห็นว่า ขณะนี้กองทัพญี่ปุ่นมีแสนยานุภาพทางทหารที่ยิ่งใหญ่และพร้อมรบได้ทุกเมื่อ

การเจรจาเพื่อยุติความขัดแย้งระหว่างจีนและญี่ปุ่นในประเด็นสิทธิการครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรบริเวณเกาะเซ็นกากุมีขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถเจรจาแบ่งปันผลประโยชน์ทับซ้อนทางทะเลบนพื้นที่ของเกาะเซ็นกากุได้ลงตัว โดยต่างฝ่ายต่างกล่าวหาและตอบโต้กันไปมา ซ้ำเติมให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันเลวร้ายลงสำหรับช่วงต้นปี 2549 นี้ ได้มีการเปิดเจรจากันแล้วอย่างน้อย 2 ครั้ง แต่ยังไม่มีความคืบหน้าใด ๆ เนื่องจากต่างยึดมั่นในผลประโยชน์ของตน ทำให้การเจรจายากจะยุติและมีที่ท่าจะยืดเยื้ออีกนาน

* Median Line คือ เส้นที่ใช้แบ่งครึ่งเขตเศรษฐกิจจำเพาะในส่วนที่มีการทับซ้อนกันระหว่างรัฐที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกันหรือประชิดกัน

แผนที่เกาะเซินกากุหรือเตียวหยู

